

ПРАВА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

*Дніпропетровське відділення Малої академії наук України
Комунальний заклад освіти «Науковий медичний ліцей «Дніпро»
Дніпропетровської обласної ради»*

Бутманова І.М.

Науковий керівник: заступник начальника відділу прийому громадян з питань надання усіх видів соціальної допомоги та компенсацій у Чечелівському районі міста Дніпра, Дніпропетровської області Штепка Юлія Миколаївна

З моменту початку повномасштабного вторгнення росії в Україну багато людей покинули власні домівки та навіть міста, примусово або за власним бажанням. Подібна ситуація спостерігалася у 2014-2015 роках під час анексії Автономної Республіки Крим та частини територій Луганської та Донецької областей, тому зараз знову стали актуальними права внутрішньо переміщених осіб.

Внутрішньо переміщеною особою (ВПО) є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації. Ці тези допоможуть внутрішньо переміщеним особам зрозуміти та розібратися у своїх правах.

Відповідно до чинного в Україні законодавства внутрішньо переміщені особи наділені як правами, що має кожна людина та громадянин, так і правами спеціально визначеними для ВПО. Так, права ВПО регулюються передусім Конституцією України та Законом України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», які передбачають наступні права для ВПО:

- єдність родини, сприяння органами державної влади, органами місцевого самоврядування та суб'єктами приватного права у пошуку та возз'єднанні членів сімей, які втратили зв'язок у наслідок внутрішнього переміщення;

- інформацію про долю та місцезнаходження зниклих членів сім'ї та близьких родичів;

- ВПО мають право на достовірну інформацію про наявність загрози для життя та здоров'я на території її покинутого місця проживання, а також місця її тимчасового поселення, стану інфраструктури, довкілля, забезпечення її прав та свобод;

- оформлення документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України, або документів що посвідчують особу та підтверджують її спеціальний статус;

- громадянин пенсійного віку, особа з інвалідністю, дитина з інвалідністю та інша особа, яка перебуває у складних життєвих обставинах, яких зареєстровано внутрішньо переміщеними особами, мають право на отримання соціальних послуг відповідно до законодавства України за місцем реєстрації фактичного місця проживання такої внутрішньо переміщеної особи;

- взята на облік внутрішньо переміщена особа має право на продовження здобуття певного освітнього рівня на території інших регіонів України за рахунок коштів державного бюджету або інших джерел фінансування;

- діти з числа внутрішньо переміщених осіб чи діти, які мають статус дитини що постраждала внаслідок бойових дій і збройних конфліктів, які навчаються у дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладах незалежно від підпорядкування, типів і форми власності, забезпечуються безкоштовним харчуванням;

- внутрішньо переміщенні особи з тимчасово окупованої території мають право на отримання матеріального забезпечення, страхових виплат та соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, безпосередньо у робочих органах Фонду соціального страхування України за фактичним місцем проживання, перебування;

- внутрішньо переміщенні особи в умовах воєнного стану (після 24.02.2022) мають право на виплату допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам у розмірі 3000 гривень для осіб з інвалідністю та дітей і 2000 гривень для інших осіб, за умови реєстрації в управлінні соціального захисту за місцем їх перебування;

- неповнолітня дитина має право самостійно звернутися за призначенням допомоги, але заяву про виплату допомоги малолітній дитині, яка прибула без супроводження законного представника, може подавати від її імені родич (баба, дід, прабаба, прадід, повнолітні брат або сестра, тітка, дядько) або вітчим, мачуха, у яких проживає (перебуває) дитина;

- громадяни, які потребують соціального захисту, житло надається державою та органами місцевого самоврядування безоплатно або за доступну для них плату відповідно до закону; (ст. 47 КУ)

- внутрішньо переміщена особа може зареєструватися не тільки в управлінні соціального захисту за місцем її перебування, а також у додатку Дія;

- на отримання довідки внутрішньо переміщеної особи мають право особи, задеклароване/зареєстроване місце проживання яких розташоване поза межами території адміністративно-територіальної одиниці, на якій проводяться бойові дії;

- внутрішньо переміщена особа має право подати заявку до мобільного додатку Дія також про зруйноване майно;

- якщо ВПО мала соціальні виплати (наприклад виплати на утримання дитини до досягнення нею трирічного віку, пенсія з інвалідності), то при переміщенні вони зберігаються, і така особа наділяється правом отримання виплат у зв'язку з її статусом ВПО.

Перелік посилань

1. Сайт Верховної Ради України (zakon.rada.gov.ua), закон «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»